

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca, ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 17.

V Ljubljani, 1. septembra 1885. l.

XXV. leto.

Načela pri uku v realijah.

(Govoril pri učiteljski konferenciji **Iv. Poženel.**)

Načela ali glavna vodila pri uku v realijah so učitelju: postave, učni načrti, razne šolske uredbe in ukazi in pa šolske knjige.

V postavi s 14. maja 1869. l. se bere o realijah tako le (§. 3.): „najimenoitnejše, kar je vredno vediti iz prirodoznanstva, zemljepisja in zgodovine s posebnim ozirom na domovino in nje ustavo“.

V šolski noveli z 2. maja 1883. l. pa se ta določba glasi: „učencem najdoumnejše in najimenoitnejše, kar je vredno vediti iz prirodopisa i. t. d.“

Najdoumnejše je pa to, kar sploh otroci lahko umejo in da se pred vsem gleda na to, da se dobro priučé začetnih vednosti, kajti vztrajen poukov uspeh ravna se le potem, kako je temeljit in prebavljiv.

Učitelj naj se tedaj ne spušča predaleč v učeno, globoko in predrobno ali preobširno razlaganje — ker pri pouku je ponavljanje in prebavljanje glavna stvar. Ponavljanje utrjuje znanje, z vajo se pa vzbuja samodelavnost. Oboje, ponavljanje in vaja, zahteva mnogo časa, kojega si pridobimo z okrajšanjem in uredjenjem dobro preudarjene učne tvarine.

Čital sem, da nekod, n. pr. v Virtembergu, realije jako obširno gojijo v šoli, a zanemarjajo pa najpotrebnejše začetne nauke, namreč: branje, pisanje in številjenje. Otrokom se o vsakej stvari nekaj pripoveduje, o vsi stvari, pa — nič. „V ljudski šoli nekateri pozabijo, da imajo pred seboj otroke, ki ostanejo otroci do 14. leta“, rekel je Diesterweg.

Učenost se učencem torej ne more vtepati v glavo, dokler ni prave starosti in dobre podloge, ker s pomanjkljivim in nerazumljivim znanjem se lahko uzgoji neka namišljena učenost, da se navadnega kmetijskega dela ali kakega rokodelstva nečejo poprijeti, ker mislijo, da so poklicani za kaj višjega in boljšega. To nas učé vsakdanje izkušnje.

Šolske knjige morajo se strinjati z učnimi načrti; morale bi biti tako uravnane in osnovane, da bi zadostovale šolskim postavam, didaktiki in pedagogiki; kajti one so podloga, na katere stavi in opira učitelj svoje razlaganje in izpraševanje; a vender se učitelj ne sme nikakor berilom popolnoma podrediti; on mora z berilom gospodariti, ker on je, in mora tudi biti v šoli — živa knjiga.

Dobro šolsko knjigo sestaviti je jako težavno delo.

Dobro uredjene, po učnih načrtih in šolskih načelih sestavljene šolske knjige, so pa tudi mnogokrat posebno pri realijah učiteljem in učencem muka in potrata dragega

časa, ako je uk brez nazornosti; dolžnost učiteljeva je tedaj, da skrbi posebno pri realijah tudi za primerna in potrebna učna sredstva.

A, kako težavna je naloga učiteljeva, da oskrbuje najpotrebnejša učna sredstva posebno v onih krajih, kjer je krajni šolski svet nazadnjašk. On je prava coklja (Hemmschuh) novejših šol, akoravno §. 8. dež. šol. postave s 25. febr. 1870. l. in §. 10. in 11. postave z 9. marcija 1879. l. določno govorijo zoper tak krajni šolski svet, ki na škodo šoli zanemarja svoje dolžnosti.

Učni red je učitelju pri pouku vodilo, da ne prestopa postavnih mej in učiteljskega smotra; tako se je už sam gospod minister uka pri splošni debati o šolski noveli izrazil, namreč da je učitelju učni red „das sichere Vademecum, wie er die Lehrbücher zu gebrauchen und den Unterricht zu ertheilen hat“.

Dozdani šolski in učni red z 20. avg. 1870. l. veleva v §. 55.: „Držati se je načela, da se ta uk (realije) po spodnjih in srednjih stopinjah stika samo z abecednikom in berili, a da še le na zgornjih stopinjah dobode samostojin prostor“ — in v šolskih postavah se bere: „Učna tvarina ljudske šole naj se na tista leta, v katerih mora vsak otrok v šolo hoditi, kolikor je mogoče tako razdeli, da bode vsaka od teh let po ena učna stopinja“.

„Prva tri šolska leta gre posebno vaditi učence v govorjenji, branji, pravopisji in ustmenem številjenji“, pravi ministerijalni ukaz in dalje: „Posebno pa je paziti pri odberi učne tvarine za otroke dveh najvišjih starostnih stopinj, ker pri tem gre gledati na praktične potrebe prihodnjega življenja pri šolski mladini.“

Ker se tukaj posebno ozira na dejanske potrebe prihodnjega življenja šolske mladine, zato sem sklenil k gosp. Pavlinovemu poročilu o realijah pri okrajni učiteljski konferenciji Ljubljanskega mesta (glej njegovo poročilo v „Schulzeitung“ šte. 13. t. l.), s katerim se ujemam, kakor o razdelitvi realitike po šolskih knjigah in šolskih letih in o izberi dotičnega gradiva; samo na dejanske potrebe kmetijskega stanu se tu premalo ozira, zato dodajam temu poročilu nekoliko črtic o kmetijstvu, in sicer:

„Drugemu Berilu“ za 4., oziroma 3. šolsko leto naj kratko a jedrnato popiše se in dodá:

1. Sadjereja, po sledečem ali enakem navodu nekako tako-le:

Prostor in pripravljanje zemlje in gredic za sadjerejo — sejanje pešek — koščic — divjaki — cepi — cepljenje ali požlahtnovanje divjakov — izboljševanje koščenega in lupinovega drevja in sadja — jagodice — pritlikovici — visoko vzraščena drevesa — oskrbljevanje in vzrejanje drevesic — presajanje na njih stalno mesto in umno ravnanje z njimi — obiranje sadja — sušilnice in sušenje sadja brez dima — uporabo sadja — kako se mošt sadni dela. Opešanje sadnjega drevja — snaženje in gnojenje s kompostom.

Drevesne bolezni — sadjereji škodljive živali — žužki in mrčesi.

Koristne živali — ptice pevke. — Oziraje se na Hartingerjeve kmetijske table, ki jih je c. kr. ministerstvo kmetijstva mnogim šolam podarilo.

2. O pridelovanji zelenjave in kuhinjskih rastlin — korenstva — špargelnov in naprava dotičnih gredic.

O vredbi in olepšavi šolskega vrta — cvetice — koristne in zdravilne rastline, strupene, škodljive i. t. d. Grmovje, — napravljanje odlivanja.

3. Nauk o gospodinjstvu — kratko.

4. Postava o varstvu tičev.

(Dalje prihodnjič.)

Knjiga Slovénka

XIX. veku.

Matija Ahacel r. 24. febr. 1779 v Gorénčah, vasi duhovnije sv. Jakoba v Rožu, po rodovini Kometar, v šolah Ahacelnov, postal Matija Ahacel, bil učenik matematike, naravopisja in kmetijstva v Celovcu, u. 23. nov. 1845. — Po njem zaslovel je **Mihael Andreas**, r. tudi v Rožu na Bistrici 28. sept. 1762, tkalec, u. 27. maj. l. 1821. — Popisal je oba Slomšek v Drobttincah l. 1847 str. 117—131: „Matija Ahacel nekdanji ces. kralj. učenik sedme viši šole v Celovci, Slovincov imeniten rojak ino prijatelj“. — V Kresu l. 1884. IV. 9—12 prof. J. Scheinigg. — V Ost und West 1841 J. G. Seidl . . Michael Andreasch, der Landweber u. Dichter itd.

Ahacel je pisaril v liste nemške na pr.: Blätter für Landwirthschaft u. Industrie; Mittheilungen über Gegenstände der Landw. u. Ind. Kärntens; Carinthia etc. — Slovénski je priobčil:

Pesme po Koròškim ino Štajarskim znane, enokoljko popravljene ino na novo zložene. Na svetlo dal Matija Ahacel, cesarsk kraljev vučenik v' Celovskih viših šolah. I. Del. Posvetne pèsme. V Celovci 1833. 8°. XVI. 83 str. — Koroške ino Štajarske Pesme enokoljko popravljene . . Vse k veči časti božji . . Drugi natis pomnoženi. V Celovci 1838. 8. IV. 146. Pesme LII. Resnice v pravlicah VIII. Nat. in naprod. J. Leon. — Koroške in Štajarske Pesmi. Enokoljko . . Na svetlo dal M. A. Tretji natis pomnoženi. V Celovcu 1852. 8. 162. Pesmi LII. Resnice v pravlicah VIII. Nat. in naprod. J. Leon.

Prvega natisa je knjiga navadno najbolj zanimljiva. Predgovor ima nemški in slovenski. V onem se „Professor Achazel“ opravičuje, zakaj je ravno on z nemškim predgovorom dal na svetlo slovenske pesmi z napevi in čemu. To pa na prospeh npravnosti ljudski nasproti pesmam zanikarnim, na prospeh slovenščini, duhovnikom in učiteljem v slovenskih krajih tolikanj potrebni, lepemu petju Slovincem priljubljenemu, pa v spomin rojaku Mihaelu Andreašu. Vrstijo se koroške s štajarskimi največ iz Celjskega okraja. Besedo in napeve so mi vravnali temu sposobni prijatelji. Za zvezkom prvim utegne priti na dan drugi s pesmami cerkvenimi in duhovskimi. — „Möge nun diese Liedersammlung besonders bei den eifrigen Herrn Seelsorgern und Schullehrern eine liebevolle Aufnahme finden, selbe zu gleichen Sammlungen und zu brüderlichen Mittheilungen anspornen, unter den Slovenen recht viel unschuldige Freude verbreiten, und zur Verdrängung unmoralischer Gesänge mitwirken!“ — Slovenski predgovor pa se glasi:

„Ljubi Slovinci! Vem, de lepe pesme radi pojete, ino z' petjam sebi kratek čas, drugim veselje delate, Bogu pa čest ino hvalo dajate. Nate! tukaj se jih vam eno čedno zbranje nar lepših pès m podá, katere so polne lepih navkov, ino zalih, nedolžnih rožic pevske umnosti. Jes sem si svest, de jih bote z veseljam spéváli.

Najdejo se v tih pesmih enekatere vam nenavadne in nezastopne besede; pa najdete tudi druge, morde po vašim bolj znane, spod postavljene, ino na vzgor z številkami (calami) zaznamvane, kamor de slišijo.

Zadi najdete tudi tih pès m enokoljko navadnih viž, v note postavljenih, ki vam jih vsaki godec, alj kdo drugi na note učen, posebno pa gospodi šolni vučeniki prav lahko zapojó, dokler si sami vižo zapomnite (v glavi obderžite).

Lepo vas prosim, ljubi bratri ino sestre slovenskiga rodu, posebno vas mladenče ino mladénice (deklice)! opustite vse nesramne, vmazane, kláfarske ino nespodobne pesmi, katerih je sama peklenska hudoba po svojih pomagavcih toljko na svet (kok ljulke v pšenico) zasjala. Skoz nje se le pošteni pohujšajo, nedolžni zapelajo, ino Bog se žali. Nikar gerdo, temuč le pošteno petje vam pravo ino stanovitno veselje daja. Pojte le, pa pòjte pošteno, ino najte, de se vaših bogaboječih ino nedolžnih pésm slavni glas po dolinah razlega, po hribih razdeva ino po gorah do nebés vzdiguje! To vam želí vaš perserčen perjatel, ki vam te pesmi izročí“.

Duh in slog v tem predgovoru je pač Slomšekov, kateri v Drobtincih 1847 str. 123—4 o svojem prijatelju piše: „Naš Matija bili so tudi iskren Slovenc, ki so ljubili svoj matern jezik, ino po svoji moči skerbili za olikanje svojiga ljudstva. Povabili so veliko prijatelov, de bi lepe domače besede naberali ino v bukve pisali, ki se jim besednik alj slovar pravi. Ni bilo slovenskih bukev natisnenih, de bi jih ne bili kupili; tudi Serbske pesni ino novice so brali, ter veliko veselje imeli, tudi Moškovitarsko razumeti. Znali so gerško, latinsko, nemško, francosko ino laško, pa matern jezik jim je nar ljubši bil, v katerim jih je mati Boga spoznati ino moliti učila. Če niso drugi gospodje kakiga pisma brati znali, so gospod Ahacelnu poslali, ino učen mož so jim ga razkladali, naj bi bilo iz Rusije ali iz Hrovatije. Na novo so za Slovenšino naš Matija oživel, ko se je v Celovski duhovšnici poduk domačiga jezika za mlade duhovne v leti 1822 začel . . . Ko so se pred štirmi letmi v Ljublani Kmetiske ino rokodelske Novice začele, niso zamogli naš Matija tiga slavniga dela prehvaliti, ter so jih priporočali per vsaki priliki (cf. Novic. 1845 l. 53.) . . De bi se lepe stare pesmi ne pogubile, ki jih je Ahacelnov nekdašnji sosed ino star prijatelj Mihael Andreaš, kmetiški tikavc v Rožni dolini zložil ino pel, so jih dali Ahacel skerbno popisati, ino z pomočjo svojih prijatlev z Štajarskimi poročiti itd.“ — Pesniki v prvem natisu deloma ali celoma zaznamnjani so: A. Slomšek, Mihael Andreaš, Jak. Strašek, Val. Orožen, Mat. Vodušek, And. Urek, U. Jarnik. — V drugem in tretjem s predgovorom slovenskim nekoliko popravljenim imenujejo se tudi: Fel. Globočnik, J. Hašnik, Jož. Lipold. — Leopold Volkmer, Sevšek. — M. Andreaša, kteremu vzlasti veljá ta spominek, pesmi so: Zdihvanje po miru. Kaj je vojske krivo. Francoska vojska. Večerna. Praznost sveta. Egiptovski Jožef. Nedélci. Veselo življenje. — Na razgled bodi:

Francoska vojska.

<p>1. Kje ste léta vi pokoja,
Mirne leta, kam ste šle?
Odi žolda in' poboja
Sliši ino vidi se.
Na Francoskim se začelo,
Dobro vé to vsaki sam;
Kdaj, kako bo konec vzelo,
To je celo skrito nam.</p>	<p>3. Reve te ne obžaluje
Le Francosko ino mi,
Vsa Evropa omaguje,
Ker se ji hudó godí.
Večni mora se serditi,
Ker namesto nja čestí
Vidi gréh na gréh storiti,
In pobolšanja nič ní.</p>
<p>2. Oh! alj ni to dosti milo
Ti Pariz, mestó hudó!
Svojga kralja si vmorilo,
Kakor volk jagne mladó.
Nam in sebi ste storili
Mirniga življenja kraj;
Eden družiga morili,
Bog vé, kaj še bo naprej.</p>	<p>4. Radi bomo še spoznali
Svojih grehov hudo zlo;
Dalej bomo v tistih spali,
Hujši potlej za nas bo.
Greh je bil, in bode tepen,
Saj to vsaki dobro vé;
Z graham bode v pekel veržen
Kdor se ne znebí ga prej.</p>

Nedelci.

(Soprazniki, povdarjeni prazniki.)

1. Kdar bi ljudje v ljubezni vsi
Keršansko prav živeli,
Veselo že življenje bi
Na timu svetu 'meli.
Na sveti pa ljubezni ni,
Kiro Bog hoče 'meti.
Ljudje so zdaj tako hudi
De ni mogoč' poved'ti! | 3. Enk'ter nedelce še derži,
Si sejo posvečuje,
Sosede za luterž derži,
In tiste zaničuje;
H'keršanskim navkam ga pani,
Kjer bi se 'mel vučiti,
Ker Bog in cerkuv nas vuči,
Deb' vedel prav živeti. | 6. Nedele posvečujmo mi
Z molitvó ino z navkam,
Pa delavnik se naj česti
Le z delam in z opravam!
Delavnik enkrat bo nehal,
In večna bo nedelja,
Plačilo Bog bo vsakmu dal
Zasluženga veselja. |
|--|--|---|

Ahacel je pričujočo pesensko zbirko dal na svetlo morebiti z ozirom na „Krajnsko Čbelico“ po nagibovanji Slomšekovem; a — kakor Čelakovský, tako jo graja tudi Šafařík, češ, pesni niso narodne itd. — Prešern zabavlja po sršenu Ahacelnovim pesmam: »Ne čudi se, neslane — De pesmi bodo brane, — Lej pure vabi: „puri, puri!“ — In božje volke: „šuri, muri!“ — Tudi Stanko Vraz piše, da „nemogu se medju narodne brojiti“; — vendar pristavlja: „Takov sud proiznese učeni Šafařík varhu ove kujige, nu sa svim time se je ona već po drugi put tiskala, znamenje da je g. Ahacel svoju svārhu postigo (Nar. pesn. ilirske 1839 str. XVI).“ — Da je to istina, potrjuje ne le drugi, ampak še tretji pomnoženi natis, in to, da so se nektare jako prikupile ljudstvu ter se kaj rade popevajo tudi po Kranjskem na pr.: Večernica — Glejte! že sonce zahaja; Lehko noč; Zdravica — Slovenec Slovenca vabi; Vinska terta; Veseli hribček; Laudon; Kmetiški stan; Vino in voda itd. Na razgled bodi (iz III. nat. str. 52):

Kmetiški stan.

1. Vsi stani na svetu
Potrebni so nam,
Posebno pa kmetstvo,
Gospotvo z maštvam.	6. Na zemljo človeškiga
Serca je sjal
Zveličar besedo,
In seme je djal.	28. On vse opravila
Bogu izroči,
Si žvižga in poje,
Veselo živí.
2. Gospotvo nas viža,
Pravico stori,
In maštvo pa stezo
V nebesa vučí.	7. Vsim drugim stanovam
Kmet živež deli,
Sam sebe in svoje
Lepo oskerbi.	29. Zveličan prav lahko
Vsak kmetič bi bil,
Dab le ob nedelah
Tak zlo ne grešil.
3. Gospotvo in maštvo
Zdaj z misli pustim,
Izvoljeno kmetstvo
Naj v pesmi slovím.	8. Kruh, vino perdela,
Živino rečí,
Perpravlja tud druge
Potrebne rečí . . .	34. O kmetič! ohrani
Pošteno serce,
Le varvaj krivice
In pjanosti se . .
4. Spoštovati se more
Lep kmetovski stan;
Sam Oče nebeški
Je kmet imenván.	25. Na večer se vleže,
Na slami zaspí,
Pred dnevam ga zopet
Petelin zbudí.	36. Per domu ostajaj,
Po polji poglej,
In roženkranc v rokah,
O praznikih mej!
5. Bog kliče v vinograd
Na delo ljudi,
In vsak'mu na večer
Plačilo delí.	27. Cel teden kmet dela
In se veselí,
Da sebe in svoje
Pošteno živí.	37. Dolžnosti dopolni
In boj se Boga,
Tak bodeš ti vreden
Sto centov zlata.

Vino ino Voda.

Vino ino voda
Žlahtne dve rečí,
Skoraj brez nobene
Bit mogoče ni.
Vino hoče gospod biti,
Voda se mu ne vkloniti;
Hud prepir med jima je.

Vino:

Vino se na prodaj
 Vozim križam svet.
 Mene vsaki hvali,
 In me hoče met'.
 Hlapcam kakor gospodarjam,
 Kmetam, kraljam in cesarjam,
 Vsim na mizo nosim se.

Voda:

Kaj pa prida storiš
 Pjancam vino ti?
 Kdor te preveč pije,
 Pamet clo zgubi.
 Kedar pjanci obnorijo;
 „To ti delaš“, te dolžijo;
 Kak pa hočeš bit' gospod!

Voda:

Voda jez pretečem
 Mesta in vesí,
 Se predajat' nečem,
 Vsak me tak dobí:
 Bod' za prati, alj za vmiti,
 Bod' za kuhat', alj za piti,
 Brez vodé ne more bit'.

Voda sem zapíti
 Zdrava bolj ko ti,
 Tega, ki me pije,
 Glava ne bolí.
 Z vodo kerstjo otročiče,
 Gledat' tam božje obličje;
 Jez gospá, ti nis gospod!

Vino:

Res je to, alj vino
 Hočem bit' gospod;
 K sveti maši služít'
 Moram jez povsod.
 Tud per vsaki kompaniji,
 Na sedmini in gostiji
 Moram jez na mizo prit'.

Meni saj ponujat'
 Se potreba ní,
 Kar na svetu raste,
 Vse me poželi,
 Rože, trava ino žito,
 Sadje da je rodovito,
 Mora voda pomočít'.

Vino:

Voda jez sim stara
 Per šest tavžent let,
 Vino Noe vsadil,
 Ni te blo popred.
 Sonce te je hotlo spečiti,
 Morla sim v pomoč pertečiti;
 Kak gospod ti moreš bit'?

Voda, da čes biti,
 Bodi ti gospá;
 Kdor me hoče piti,
 Modro naj ravná;
 Mero ima naj to pravo;
 Z vodo mešat' me, je zdravo;
 Alj na mizi naj se strí!

Z ozirom na dobri namen in na ljudsko korist dajo se razumevati Slomšekove besede v Drobntinah l. 1862: „Bil je mož v Gorotanu toliko preprost in ravnega serca, pa tudi toliko prebrisan in v vsih vednostih znajden, da ga niso imeli prednamci enakega, in ga ponamci bojo težko imeli. Izverstni učitelj, poln jasnega nauka na leci, iznajden kmet v sadjoreji in na polju bil je rajni Ahacel Matija draga igla Slovencov, dika učilišča Celovskega, pa tudi blagor cele Koroške dežele. Kdo je Ahacelna poznal, in ga ni ljubil; kdo Slovincov bere djanje, in ne hvali prijatla našega, mecena slovenskega! Popoljšati kmetom, svojim rojakom, gospodarstvo si je Ahacel prizadeval ne le z glavo, marveč tudi z rokami vse svoje žive dni. Poleg posvetnega dela pa tudi dušnega polja svoje ljube domovine pozabil ni, kakor priča lična zberka koroških in štajarskih pesmi. Prijatelj svojega rodú in dóma je naberal blaga slovenskega sam, je pa tudi druge rodoljube podperal in oživljal, naj bi domače polje čedili. Sosed starega pevca Andreaša Rožana, je ohranil drage iskricе prostega pevca, naj bi se ne pogubile; pomagal pa tudi mladim duhovnim v Celovski duhovščini, naj bi prirasli izobraženi slovenski učitelji. Ahacel je slovenščini v Koroškej dobro zemljo pripravil, ter zasluži, da se vsaki domoljub njegovemu spominu odkrije, in vsak Korošec hvaležno svojim vnukom naznanjuje Ahacelna slavno ime“.

Uzorni šolski vrt.*)

Pred nami leží čveterooglati kos zemlje, obdan z leseno ograjo, skozi katero se sicer vidi, a ne dá ulomiti. Skozi široka vrata vstopimo v vrt ter korakamo po pripravnem, od začetka ravnem, potem zavitem potu proti šolskemu poslopju, ki se dviga iz ozadja vrtnih nasadeb. Za trenotek časa obstanemo ter uživamo pogled, ki se nam tukaj kaže. Šolsko poslopje je na proti nam obrnjeni, to je, južni strani prevlečeno z

*) Po knjigi: „Einrichtung und Bewirtschaftung des Schulgartens“. Spisal Aleksander Mell, profesor na c. kr. pripravnici v Mariboru.

lepim trtnim špalirjem in izmed živozelenega vejovja blišče se velika, svetla okna. Pritlično ob zidu šole obdaja poslopje ozek, s travo obsejan prostor, kateri je zasajen s cveticami in drugimi lepotičnimi rastlinami. Na desno poslopja je vodnjak obsejan od lepe vrbe žalostnice in na levo razprostira se z lepo nizko travo zaledinjen prostor, preprežen s stezami ter zasajen z različnim drevjem in grmovjem. Tam tudi se dviga čebelnjak ter dve z zelenjem obraščeni lopi, ki vabite gosta k počitku. Pa zapustimo ta del v pokrajinskem slogu obdelanega vrta ter oglejmo si sprednje nasade. Tù vidimo podobo strogega reda; ravna pota in enakomerno ter simetrično postavljena drevesa in druge rastline. Na desni strani je zelenjadni vrt in na levi je pa drevesnica, razdeljena v več enako velikih leh.

Ker vrt obstoji uže več let, nahajajo se drevesca v vseh dôbah izgoje, njih starost in sorta je pa zabilježena na svetlobarvani plošči, ki visi ob drevesu. Izpraznene drevesnične lehe obsejane in zasadene so z gospodarskimi rastlinami. Drevesnica izvrstno izgleda vsled močnih, brez presledka v redu stoječih ter tù rastečih drevesc.

Ker je na drevesničnih lehah, koder se praha za drevje vrši, mogoče v tem času druge rastline pridelovati, sme se drevesnica brez škode drugim kmetijskim strokom precej velika narediti. Ker se morajo te lehe za pridelovanje rastlin večkrat in dobro predelati in močno gnojiti, zato so lehe čez 2 leti zopet sposobne za drevesnico.

Na teh poskuševalnih lehah vidimo marsikako zanimivo rastlino. Na gnojenih lehah raste lepa turšica, koje seme se bode razdelilo mej gospodarje, ker kupci posebno radi kupujejo in dobro plačujejo to sorto turšice. Tukaj je tudi prostor, na katerem mladež zamore spoznati moč gnoja. Skuša se tudi dokazati večja vrednost setve v vrstah mimo one počez.

Sedaj se podamo k zelenjadnemu vrtu, kjer najdemo krepko humozno zemljo, ki zamore nastati le pri vztrajnem in popolnem obdelovanji zemlje. Zelenjada je vsa lepo razvita. Razjasnila, ki nam jih dá prijazni spremljevalec, so tako zanimiva, da jih tukaj ponovimo. Zelenjadni vrt je bil prvi del šolskega vrta, on je toraj njegova podloga. Zemlja sama na sebi ni bila slaba, za pridelovanje zelenjave pa vender ne zadostna. To je vaški župan tudi spredidel ter je napravil „biro za gnoj“, ki je bila tako obilna, da je bilo mogoče dobro gnojiti, zraven pa še nekaj gnoja shraniti. Kmetje so rekli, da hočejo v jeseni še nekaj gnoja dati. Pa na svežem gnoji ne stori vsaka zelenjad dobro. Še le, ko se je v jeseni zemlja dobro prekopala, ko jo je mraz prešinil, ko je zemlja temnejša postala in dobila še nekaj gnoja zastonj, potem je bilo še le mogoče, zelenjado pridelavati. Kolikor je bilo mogoče semena pridelati, razdelilo se je vse med otroke, ki so ga nesli svojim materam, katere so to ali ono po šolskem vrtu posnele. Učitelj je marsikaj učinil. Na vogle zelenjadnega vrta vsadil je pritlično drevje, ki je čez malo časa obilo rodilo največi in najlepši sad. Županu je to dopadlo, in hotel je tudi on imeti tako drevje. Zarad tega posvetuje se pri učitelju, ta mu pa pové, da je uže dalje časa njegova želja, imeti kak prostorček, na katerem bi ne izgojeval le pritličnega drevja, ampak tudi visokodebelnato. Potem dobil bi gospod župan lepo drevje brezplačno. Čez dobrega četrta leta dal se je učitelju tikoma njegovega zelenjadnega vrta lep kos zemlje; no, sedaj se je naredil glavni pot in njemu na levo drevesnica.

Čez nekaj let prišlo je še boljše. Ko je stara šola premajhna postala ter gosposka silila občino k zidanju novega poslopja, rekel je učitelj, da bi bilo zeló želeti, šole tikoma šolskega vrta zidati. Precej za vrtom so dobra tla, vodnjak bi se dal tam prav lahko izkopati itd. Občina, katera je vsled učiteljevega delovanja spredidela, da ima učitelj nekaj „v glavi“, ubogala ga je in tako je prišla šola v tesno zvezo z vrtom. V senci poslopja naredil se je telovadni prostor, in ostali nakupljeni prostor se je pa za-

sadil v obliki parka. Učitelj napravljaj je izlete v sosedni gozd, fantje pa z njim; tukaj je bila smréka, ki mu je dopadla, tam borovec, tam brinjev grm, tisa in mecesen, in kmalu imel je lepo zbirko drevja, ko jo je v svoj park presadil. Vsako drevo je dobilo tablico s svojim imenom.

Med tem, ko nam je gospod učitelj te lepe reči razkazoval, odpró se šolska vrata, in vun stopajo učenci spremljevani po mlajšem učitelji. Nekaj učencev gré mirno proč, drugi hitijo pa po orodje. Nekaj jih užé natanko vé, kaj imajo storiti, druge pa učitelj še le poučuje. Predno se naš spremljevalec k nam nazaj vrne, kajti tudi on je v nekem učence poučeval, gledali smo tiho lepo vedenje učencev. Pri tem nas je iznenadilo delovanje otrok tikoma zrelega sadja, ne da bi kdo kaj odtrgal. Mi vprašamo gospoda učitelja: Ali otroci ne trgajo sadja? Užé dolgo ne, pravi gosp. učitelj, vsi vrtni pridelki so otrokom skor sveti, in gotovo je šolski vrt dobro vzgojevalno sredstvo, otroke odvaditi nepotrebnega poželjenja.

Za nasadom, obstoječim iz visokega lepotečnega grmovja, je prostor za pridelovanje in obdelovanje komposta. Vse, kar se na vrtu najde in kar se ne dá več porabiti, se semkaj zmeče ter če je mogoče, še primeša gnoja, cestnega blata in gnojnice iz stranišča. Kompost napravljati naučili so se srenjčani še le od učitelja.

Sedaj stopimo bliže na zaledinjeni prostor, kjer najdemo v majhnih lešicah rasteče razne rastline: Gospodarske, strupene in zdravilne rastline.

Vidite gospôda, pravi gospod učitelj, to je moj ponižni botanični vrt; na tem dobim za nazorni pouk potrebnih rastlin, kolikor jih ne dobim na drugih delih tega vrta. Ta prostor imajo pa otroci še posebno radi in to zarad veliko lepih cvetic; veči učenci pa pridno prebirajo tablice z imenom rastline, ter se tako najbolje poučujejo v rastlinstvu.

Ko smo pri odhodu hoteli izraziti gosp. učitelju naše priznanje, zavrnil nas je rekoč: Ako tam v senci, obdan ód svoje obitelji, sedim ter vidim pred saboj ta vrt in mi občutki rekó, da se imam le sebi zahvaliti za vse to, kar tù vidim, potem bi z nikomur na svetu ne menjal, in bi nikdar mesta mojega delovanja, to je, šole in vrta ne zapustil. V težavah in obilem delu pretekla so prva leta, da, celó denarne žrtve moral sem trpeti, pa z veseljem sem vse to storil. Marsikako zasmehovanje me je žalilo pri tem ali onem delu in le pregovor: „vztrajnost pelje do cilja“ me je tolažil. Veliko mi je bilo včasih pretrpeti od občanov, pa ko sem gojil moje rastline, ako sem opazoval njih razvitek, ako me je iznenadilo kako lepo cvetje ali sad, če sem videl, da je ljubezen do vrta in do narave tudi prešinila učence, potem povrnila se mi je vedno vnóvič delalna moč in onemogli roki dvignili ste se vnóvič k delu.

Šolski vrt ne more vzrasti čez noč iz zemlje; treba je leta in leta, ako se hoče kaj poštenega narediti in vender se nikdar ne izgotovi, ker vedno se človek še kaj boljšega, novega naučí.

(Po „Nov.“)

Človek,

v pogledu na njegovo telo in dušo s kratkim návodom,
kakó si ohraniti in utrditi zdravje.

(Za šolo in dom sestavil **Janko Leban.**)

(Dalje.)

§. 21.

Prepona.

Prepona loči prsno otlino od trebušne. Ona je kožnata, čez prsno otlino razpeta mišica. Kadar vdihamo, prepona pritisne na drob, zmanjša spodaj trebušno otlino ter

razširi prsno otlino. V prsni otlini napolnijo se tedaj vsi napihnjeni pljučni mehurčki sè zrakom. Pri izdihu pa se prepona vzdigne, rebra se ponižajo, odvečni zrak ide ven in ž njim tudi gorka nečista sopara.

§. 22.

Č u t i l a.

Zunanje vtise vzprejema človek s peterimi čutili: z vidom, sluhom, vohom, okusom in tipom. Čutila so dušno orodje. Ona imajo pa tudi zunanje organe, na katere deluje vtis od zunaj. Ti organi tičejo se telesa. Razmotrivanje o čutilih spada k nauku o človeškem telesu in tudi k dušeslovju.

§. 23.

O k o.

Organ vida je oko. Človek ima dve očesi, ki ležite pod čelom v koščeni otlini na maščobnem. Oko je sestavljeno s treh poglavitnih delov: z vidnega živca, zrkla in postranskih organov.

Vidni živec — tudi „vidnik“ imenovan, po priliki je tako debel kakor peresna cevka in stopa po očesni duplini iz možganov v zrklo, kjer se razdeluje v prav tenka vlakenca.

Zrklo je ota oblica obstoječa iz več kožic, katere ležijo druga nad drugo in ki očesu hranijo potrebne mokrine. Ena teh kožic — šarenica — je včasih plava, siva, črna i. t. d. ter očem barvo določuje. V sredi očesa nahajamo kristalno lečo, tako imenovano zato, ker je čista in svetla kakor kristal. S pomočjo te leče nastajajo v očesu podobe gledanih rečij in stvarij; vidni živec pa, ki vodi v možgane, provzročuje, da se nastalih teh podob zavedamo, t. j., da jih vidimo. Omeniti nam je tudi zenice. Ta je okrogla črno-svetla jamica, skozi katero lahko vidimo očem na dno. Zenica se v temi širi, a v svetlem krči.

Mej postranske organe štejemo najprej 6 v očesni duplini nahajajočih se mišic, ki obračajo oko na vse strani. Vejice pokrivajo oko pri vsakej nevarnosti; one se nehatno zapirajo. Trepalnice odklanjajo od zgoraj padajočo svetlobo ter varujejo oko, da vanje ne dohaja prah, pot i. t. d. Obrvi nam služijo v krasoto in v to, da nam pot ne teka v oči.

Kratkovidni ljudje morejo čitati le, ako bukve tik pred oči postavijo; dalekovidniki pa pomaknejo čitanko daleč od očíj. Zdravo oko dobro vidi predmet, če je 21 do 24 cm oddaljen od očesa. To daljavo imenujemo dogled. Kratkovidneži in dalekovidniki si pomagajo z naočniki ali očali, pri kojih izbiranju pa je treba previdno ravnati.

Očesu časih tekočina izteče; v tem slučaju človek oslepí. Komur postane očesna leča neprozorna, pravimo, da mu je „bel prišla na oko“, vsled česar tudi izgubi luč očíj.

§. 24.

U h o.

Organ sluha je uho. Zunaj je podolgasto-zavito, tù in tam tomunasto, da zvok bolje vzprejema ter ga vodi v sluhovod. V sluhovodu se nahajajo mnoge žleze, katere izločujejo grenko mokrino, zvano „ušesno maslo“. Ta mokrina provzročuje, da je sluhovod voljen ter da brani prahu in mrčesom v notranjost. Sluhovod je od zunaj širok; a zóži se in se zopet razširi. Na njegovem konci se nahaja bobnič, ki je jajčast, tanek, dobro razpet, jako občutljiv in vodi v notranje uho.

Glas pride po sluhovodu do bobniča, kojega strese. Bobnič vodi te tresljaje v notranje uho dokler ne pridejo do slušnega živca, ki jih možganom naznani. V tem slučaju pravimo, da „slišimo“.

Človeka, ki ne sliši, nazivljemo glušca. Če pride kdo gluha na svet, pozneje tudi govoriti ne more. Takemu nesrečniku pravimo, da je gluha. Vender so take šole — gluhačnice zvane — v katerih se ti nesrečniki izučé, da znajo pisati in brati in časih tudi govoriti.

Popolna gluha nastane le takrat, če se slušni živec uniči.

§. 25.

N o s.

Organ voja je nos. On je otlina obstoječa iz kostij in hrustancev. To otlino deli pretin v dva dela. Znotraj je ta otlina obdana s kožo, katero imenujemo sluznico. Nad to kožo se razprostira vonjalni živec, ki prihaja iz možganov. Sluznico moči neka sluz, nazvana smrkelj. Telesa hlape od sebe silno drobne delce, ki se zrakom prihajajo do nosne sluznice, kjer se zadevajo ob vonjalni živec. Vonjalni živec naznani to možganom, in mi se teh delcev zavemo, t. j. vonjamo jih. Ako je sluznica suha ali premokra, tedaj vonjalni živec nij občutljiv. Iz tega nam je jasno, zakaj ob nahodu ničesar ne moremo vonjati.

Nos se odpira s pomočjo nosnic ne le na zunaj, nego tudi v ozadij ustne votline. Zaradi tega lahko dišemo skozi usta, ali skozi nos. (Dalje prihodnjič.)

Š o l s k a l e t i n a.

(Dalje.)

Letno poročilo trirazredne ljudske šole v Mengeši koncem šolskega leta 1884/85. obsega črtice „iz šolske kronike“, „dobrotnike šole“, „učiteljstvo“, „pregled vseh za šolo godnih in šolo obiskajočih otrok“, „število dečkov in deklic, ki so sposobni, da prestopijo v višji oddelek, ali da so odpuščeni iz šole“ in „učenke in učenke po zasluženju uvrstene“. Za šolo godnih otrok je bilo 330, od katerih jih je v šolo hodilo 316. Poučevali so jih: nadučitelj, katehet, učitelj in učiteljica.

Letno poročilo dvorazredne dekliške ljudske šole s poldnevnim poukom v Kameniku o koncu šolskega leta 1884/85. kaže učiteljstvo (kateheta, nadučitelja in učiteljico), nekaj „iz šolske kronike“, „dobrotnike šole“ in „učenke po zasluženju uvrstene“ (vкуп 188). (Dalje prihodnjič.)

Književstvo.

— „**Izgledi bogoljubnih otrok**“ iz vseh časov krščanstva. Spisal Ant. Kržič, katehet v nunskih šolah v Ljubljani. So trije zvezki; vsaki zvezek stane lično v platno vezan 60 kr., po pošti 65 kr. Priporočamo jih za darila mladini o raznih prilikah in šolskim knjižnicam.

— „**Ljudske knjižnice**“ 15. in 16. snopič, nadaljuje razne daljše in krajše „pravljice“. Snopič stane samo 6 kr.

— „**Die Kärntner Slovenen**“. Ihre nationalen Verhältnisse und Bestrebungen. Verlegt und herausgegeben von Filip Haderlap. Klagenfurt 1885. Ta zanimljiva knjižica obseza 44 strani prav živo kaže zdanje razmere in potrebe Slovencev na Koroškem. Priporočamo jo učiteljem in učiteljskim knjižnicam.

D o p i s i.

S Prema. (Dalje in konec.) Uradni spisi so većinoma v lepem redu. Priporoča in svétuje se pa nekaterim ravnateljem šolskim pri spisovanji šolske kronike, da bi bili nekoliko bolj natanjki, objektivni in dostojni. Namen šolske kronike nikakor ni, da učitelj v njej po ne- ljubih mu osebah udriha i. dr. Tako maščevanje učiteljevo je smešno ter le njega samega sra- moti in mu čast z veljavo vred spodkopa. — Šolska naznanila mora vsak učitelj postavno rabiti; starišem naj se mej šolskim letom štirikrat pošljejo v pregled in podpis, ne pa samó 2- ali 3krat, kakor se to nekaterim ravno zljubi. — Poročilo svoje pa je g. nadzornik sklenil s temi-le besedami: »Sploh se pa prizadevamo, da bomo vestno izpolnovali dolžnosti svojega stanu. To naj nam bode vodilo pri našem težavnem poslovanji, a tudi v tolažbo, če se naše delovanje po neveščakih kritikuje z golim namenom, da bi nam grenili naše življenje. Hodimo pravo pot, vedimo se taktno in pridobivamo svojemu stanu veljavo. Ne govorimo škodoželjno zoper svoje tovariše v družbah in drugod, temveč branimo jih pred vsemi napadi ter pokazimo s takim ravnanjem svetu, da sami spoštujemo svoj stan ter spoštovanje zahtevamo tudi od drugih«. — Gosp. nadzornik navaja potem nekatere šolske postave, ki so izšle mej lansko in letošnjo konferencijo. Slednjič pové tudi še, da se prav dobra črna barva za šolske table dobiva v Lju- bljani pri gosp. Hauptman-u, lastniku tovarne za oljate barve; kilogram po 2 gold. 90 kr. S to barvo more vsak učitelj obdrgnjene šolske table brez posebne težave in truda iz nova sam nategniti in počrniti. — Na vrsto pridejo gg. poročevalci. Točko: »Sestava podrobnega načrta in navoda za pouk v realijah z ozirom na postavo z 2. maja in ministerijalne naredbe z 8. ju- nija 1883. leta obdelala sta gg. France Kalin in Pavel Kavčič; prvi razpravljal je do- tično stvar o eno- in dvorazrednih, razdeljenih in nerazdeljenih ljudskih šolah, drugi pa o tri- in čveterorazrednicah. — Za točko: »Kratka, jedernata in temeljita splošna razprava o šolski higieni (zdravstvu)« določi žreb gosp. Franceta Mrcino poročevalcem. — Vsi trije gg. po- ročevalci so svoje naloge prav častno in pohvalno izvršili. Debata pri teh razpravah bila je precej obširna, strogo stvarna in mirna. Z dopisom vred pošiljam sl. uredništvu »Učit. Tovariša« dotične referate v prepisu za povoljno porabo, kar mi gg. poročevalci upno ne bodo v želó jemali.)* — Naši okrajni učiteljski knjižnici ste letos jako ugodni; ta v Postojini, katera ima zdaj 556 knjig v 694 zvezkih, imela je dohodkov 160 gold. 62½ kr., troškov pa 112 gld. 91 kr., torej je preostanka 47 gld. 71½ kr.; ona v Vipavi pa, katera šteje 536 knjig v 568 zvezkih, imela je dohodkov 57 gld. 39 kr., stroškov pa 32 gld. 15 kr. z preostankom 25 gld. 24 kr. Te račune pregledala in odobrila sta gosp. učitelj Dimnik in gospodn. učiteljica Levstik. — Stalni in knjižnični odbor ostala sta prejšnja. — Prečitala in podpisala se je tudi peticija do slavnega deželnega zbora kranjskega o gmotnih zadevah ljudskih učiteljev, katera obsega šest točk. — Gosp. učitelj Rant nasvétuje, da si okrajni učiteljski bukvarnici omisliti knjigi: »Sig- mund-ov Gemeinnütziges Kräuterbuch« in pa dr. Kovačevo »Slovenska mati«, kar se soglasno vzprejme. — Gosp. nadučitelj Gašperin nasvétuje, da se tukajšnji okraj po farnih in šolskih občinah opiše ter ta opis z zemljevidom vred na svetlo dá. Nasvèt se soglasno odobrí, a ob enem pa tudi potrebno ukrene, da se stvar obstini. Stalni odbor ima nalogo preskrbeti in učiteljem po vsem okraji razposlati dotične vprašalne pole. Stalni odbor je ob enem tudi kot vrhovni odsek, kateri bo imel slednjič dotično stvarno po župah in šolskih občinah za tisk prirediti. Da se pa to delo stalnemu odboru kolikor toliko polajša, izvoli se po nasvétu gosp. Perné-ta še za vsak davčno-sodnijski okraj tukajšnjega šolskega okraja posebni pododsek obstoječ iz treh udov. V to svrho bili so sledeči gospodje izvoljeni: Za Bistrico: Zarnik, Rant, Dimnik; za Postojino: Thuma, Hiti, Grossman; za Vipavo: Pernè, Gašperin, Dietz, in za Senožeče pa: Kavčič, Gradišnik, Kalin. Tem naloga je, da bodo po svojem okraji pobirali od učiteljev popisane vprašalne pole, je potem pregledali in popravljene stalnemu odboru kot vrhovnemu odseku izročevali. — S tem so bile vse točke dnevnega reda dognane in g. nadzornik zaključí zborovanje okolo 1 ure popoldné s trikratnim »slava« na presvetlega cesarja, na kar ves zbor navdušeno zapoje veličastno cesarsko pesem. — Naš vrli in za šolski napredek resnično vneti c. k. okrajni glavar gosp. Anton Globočnik, kateri je bil ves čas pri kon- ferenciji nazočen, izplačal je potem udeležnikom potnino. Bog ga živi! — Vkupno kosilo bilo je v gostilni Vičič-evi; postrežba bila je prav dobra in po ceni. — Zaupno-bratovske pogovore dičile so tudi navdušene napitnice. Prva, izvršena po našem c. k. okrajnem šolskem nadzorniku gosp. Ivanu Thumu, veljala je našemu presvetlemu cesarju; odmev bil jej je trikratni navdušeni

*) Hvala! Prav tako! Vsaj se poročila ne sestavljajo samo zato, da bi se pri konferenciji brala, potem pa v kakem prahu obležala.

»živio« in »slava«. Napivali so dalje gosp.: M. Zarnik gosp. nadzorniku Thumi; Stipko Jelenec gosp. c. k. okrajnemu glavarju; Ivan Lavrenčič, katehet, slovenskemu učiteljstvu; France Mrcina vrli národní duhovščini; Ivan Okorn pa slogi med duhovščino in učiteljstvom tako-le:

»Da dosežemo in dovršimo svojo prevažno nalógo,
Bog živi duhovščine in učiteljstva nerazrušeno slogo!«

In takó nam je ta dan prave bratovske edinosti in zaupanja le prehitro prominol, da se je bilo treba ločiti na vse štiri vetrove. Toda prijeten spomin na ta dan bode pa gotovo vsakemu nazočnih neizbrisljiv ostal. Bog!

M. Rant.

Iz Kočevskega šolskega okraja. (Okrajna učiteljska konferencija.) Kakor je užé nekoliko let običajno, bila je tudi letos v Kočevskem mestu za ta okraj v 5. dan preteč. m. učiteljska konferencija. O $\frac{1}{2}$ 10. ure dopoludne otvori c. kr. okrajni šolski nadzornik, gosp. J. Ambrusch, sejo, katero sta s svojo nazočnostjo počastila tudi c. kr. okrajni glavar, velepošтовani gosp. Hočevvar in ravnatelj Kočevske nižje gimnazije, gosp. Knapp. S prijaznim ogovorom pozdravil je gosp. nadzornik vse nazočne, posebno pa še gosp. okrajnega glavarja ter se mu zahvaljeval za prijaznost, da je počastil skupščino. Namestnikom svojim imenoval je gosp. nadzornik nadučitelja od Stare Cerkve, gosp. J. Erker-ja sen., učiteljstvo pa si je zapisnikarjem izvolilo gospdč. M. Blahno in g. J. Poznik-a. Potem govori gosp. predsednik in naznanja to, kar je opazil pri nadzorovanju posameznih šol. — Na vrsto pride poročilo gosp. A. Lapajne-ta: Kako si zamore učitelj svojo čestokrat slabo materialno stanje izboljšati in si svojo prihodnost osiguriti. V daljšem govoru kazal nam je, kateri so današnji vzroki mnogim pritožbam, gledé slabega stanja, in kako naj se učitelji ravnaajo, da se jim to stanje izboljša. Njegovi nasvėti bili so sicer bolj iz vsakdanjega življenja, vendar, kakor vsak dobro vé, jih vsak ne more izvrševati. Razprava se brez odgovora odobri. — Za tem poroča gospdč. H. Wenedikter: Kako se pridobivajo šolski dobrotniki. Govorila je prav umno in pregledno, kako se šolski prijatelji na mnoge načine pridobivajo, ohranijo, množijo i. t. d. Tudi ta govor se je vzprejel brez ugovora, samo gosp. J. Erker iz Mozelnja je temu govoru še dostavil slučaj, ki se je njemu prigodil, kako je on pridobil tako bogatega šolskega dobrotnika, da je daroval 10.000 gld. za ustanovitev ljudske šole v Stalcernu. — Dalje poroča gosp. Ostermann o okrajšanji realističnega pouka v ljudski šoli. V daljšem govoru je kazal, kako naj se ta pouk krči in vendar obsega vse, kar je učencem najdounmejše in najimennitnejše vedeti treba. — Gosp. Göderer nam je potem poročal o okrajni učiteljski knjižnici; nasvetovale so se nekatere knjige, posebno slovenske, tako »Jurčičevi spisi«, »Glasbenik« i. t. d. Potem so se v knjižnični oddelek volili vsi dozdanji gg. udje. Tudi v stalni odbor so se dozdanji odborniki z nova enoglasno potrdili, in tako se je končal uradni del te konferencije. — Gosp. nadzornik ogovori še zbrano učiteljstvo, in nazadnje zapoje ves zbor »cesarsko pesem« — najprvo po nemški, potem pa tudi po slovenski. Vкупnega obeda ni bilo. Samo slovenski učitelji smo se zbrali in vкупno obedovali. Počastila sta nas tudi gosp. okrajni glavar in gosp. okrajni šolski nadzornik. Vsi smo pa čutili, kako žalostno je, če v enem in istem okraji mej tovariši ni edinosti. Akoravno smo svojim nemškim, kočevskim tovarišem po moči stregli, vendar so se oni nam kazali tuji in se od nas ločili. Gosp. okrajni nadzornik si je nemški manjšini na ljubo izbral nemškega nadučitelja svojim namestnikom, in vsi gg. poročevalci (izmej slovenskega učiteljstva) so poročevali »po nemški«, in nemški manjšini na ljubo smo po nemški občevali; vendar pa jim vse to ni njih src ogrelo — ostali so svoji — za se. Sploh se užé vidi, kako plodno kalí seme nekega tukajšnjega društva. Sapienti sat!

Iz Logaškega šolskega okraja, v 7. dan avgusta t. l. — Pretečeni ponedeljek, t. j. 3. preteč. m., se je vršila letošnja uradna učiteljska konferencija v Gorenje-Logaškem šolskem poslopji. Ob $\frac{1}{2}$ 10. uri je c. k. okrajni šolski nadzornik g. France Gerkmann otvoril zborovanje ter si svojim namestnikom izbral gosp. nadučitelja Krnca. Zapisnikarjem sta bila izvoljena gosp. nadučitelj Bénedek in gospdč. učiteljica Costa. Iz gosp. nadzornikovega poročila smo poizvedili, da je sè šolstvom sploh zadovoljen, le gledé šolskih hiš in šolskih sob želí večje snage, ter boljših in popolnejših učnih pripomočkov. Uradni spisi so bili, razen jedne šole redni; le tū pa tam se nahajajo še pomankljivosti, katere naj se odpravijo. Hoja v šolo je bila v minulnem letu na nekaterih šolah izvrstna, na drugih primerno dobra, na nekaterih pa tudi slabjša. Z disciplino je bil gosp. nadzornik povsod zadovoljen. Tudi gledé učnih uspehov, kateri so v obče povoljni, je zbranemu učiteljstvu kazal, kako naj se v prihodnje ravna, da se šolstvo dovéde do višje stopinje. — O vprašanji: »Po kakih načelih naj se učitelj ravna pri pouku v realijah?« sta poročala obširno gosp. nadučitelja Božič in Poženel. Oba poročevalca sta se bistveno v

tem ujemala, da naj se na tukajšnjih šolah osobito ozira na kmetijske stroke in drugo, česar je našemu ljudstvu najbolj potreba. Na predlog gosp. Bénedeka se je izbral odbor sedmerih udov — za Idrijski sodnijski okraj g. g. Inglič in Božič, za Logaški sodnijski okraj g. g. Bénedek, Dermelj in Ribnikar, za Loški sodnijski okraj pa g. g. Mandeljc in Treven —, da bodo sestavili opis tukajšnjega šolskega okraja. Gosp. učitelja Levstek in Novak bodeda pa narisala temu opisu potrebni zemljevid. — Po žrebu določeno poročilo čital je gosp. M. Poklukar, t. j. določbe, katere so se vsled novele z 2. maja 1883. l. v postavi s 14. maja 1869. l., o načelih za poučevanje v ljudskih šolah izpremenile, in kako. — V stalni odbor so bili izvoljeni dozdajni odborniki, a ker sta se g. g. Ribnikar in Bénedek tej časti odpovedala, stopila sta na nju mesti g. g. Inglič in Božič. — Iz marljivo sestavljenega poročila knjižnične komisije smo povzeli, da šteje knjižnica 241 knjig v 474 zvezkih, in da je imela v preteklem letu 136 gold. 64 kr. dohodkov in 28 gold. 65 kr. pa stroškov. — Idrijsko učiteljsko se stavilo po gosp. direktorji Ingliču samostalen predlog, da naj bi se okrajno učiteljsko zborovanje vršilo v prihodnje vselej mej šolskim letom, ker počitnice so itak odločene učiteljsstvu v duševni in telesni oddihljej. — Gosp. Ribnikar nasvétuje, da naj bi se v berila vzprejelo več tvarine kmetijstvo zadevajoče in da naj bi višja šolska gosposka blagovolila vse šolske postave in ukaze v posebnem šolskem zakoniku izdavat ter šolam po deželi razpošiljati. Gosp. Bénedek želi, naj bi slavni okrajni šolski svet blagovolil vse strogo učiteljskega osebja tikajoče se dopise naravnost šolskim voditeljstvom — ne krajnim šolskim svetom — pošiljati. Zborovanje je počastil še svojo nazočnostjo tudi visokorodni gosp. c. k. okrajni glavar Ant. grof Pace ter v jedernatem govoru učiteljsstvu na srce polagal, kako naj se véde, da si pridobi in ohrani učiteljskemu stanu potrebno čast in veljavo. — Pri vkupnem obedu, kjer smo imeli v naši sredi poleg za vse dobro vnetega gosp. grofa tudi vrlega gosp. predsednika Gorenje-Logaškemu kraj. šol. svétu g. J. Gruntarja, uda tega kraj. šol. svéta g. Puppisa in uda sanitetne komisije gosp. dr. S. Stergarja, so se vrstile primerne pesni z napitnicami ter krajšale čas, ki nam je kaj hitro minul. Mej obedom se je nabrala tudi lepa svotica — 21 gold. 40 kr. — v prid »Národni Šoli«, za katero se pisatelj teh vrstic vsem domoljubnim darovalcem še enkrat presrečno zahvaljuje.

—k.

Od Kolpe. V 8. dan julija t. l. imeli smo učitelji Črnomajškega okraja letno konferencijo v Črnomlji, katere so se udeležili vsi učitelji in učiteljice tega okraja. Skupščino počastila sta še svojo pričujočnostjo tudi c. kr. okrajni glavar, blagorodni gospod Henrik Jagrič, in prečastiti gospod Pavel Kramar, duhovnik iz Adlešič. Gospod predsednik, c. kr. okrajni šolski nadzornik Anton Jeršinovec, otvori zborovanje točno ob 9. uri, srčno pozdravi vse zbrane ter jih opominja, da bi bili pozorni pri razpravi toček dnevnega reda. — Zapisnikarjema volita se gosp. Schiller, nadučitelj iz Semiča in gosp. Reich, učitelj iz Vinice. Pri opazkah oménja gosp. nadzornik, da so vse šole tega okraja dovoljno napredovale, in da se je hoja v šolo zdatno izboljšala. Pri jezikoslovnem pouku ni bilo nikakih pomanjkljivosti; učitelji se trudijo, da pri poučevanju govoré pravilno slovenščino, pri nemškem pouku pa pravilno nemščino, kar je vse hvale vredno. Našel pa je po nekaterih šolah malo nalog iz jezikovnega nauka, a še te niso bile povsod popravljene. Učitelj naj bode posebno pri popravljanju nalog natančen, ker s tem kaže, da je marljiv. Napake naj se le podčrtajo ali drugače naznačijo, da jih učenec vidi in sam popravi. Tudi spisne vaje naj bi se bolj gojile, ker spise je za dejansko življenje posebno važno. — Kar se tiče realističnega pouka, naj se iz vsake stroke uči vsaj najvažnejše. — Računstvo se je to leto mnogo izboljšalo, otroci so se pridno vadili spoznavati novo mero in uteži; tudi učni pripomočki za ta predmet, se povsod nahajajo. — Pri lepopisji ne zadostuje, da učitelj napiše na desko nekaj stavkov, katere potem učenci prepisujejo; učitelj naj gleda na razne črte, debele in tanke, na pravo lego; vse naopačno naj se popravi. Vselej pa naj učitelj ne pri pisanji pazi, da učenci pravilno držé peró, da prav sedé i. dr. Pri risanju naj se nikdar ne dopušča, da bi učenci uporabljali kako ravnilo. Pri tem pouku naj se učencem tudi kažejo glavne poteze iz oblikoslovja. — Poleg navadnega petja v šoli naj se gojí tudi cerkveno petje. — Telovadba naj se pri dečkih ne opušča, če so šolske sobe le količak za to sposobne, ali če je pri šoli telovadišče. — Vse deklice naj se udeležujejo ženskih ročnih del; tiste učenke, ki samovoljno uhajajo od tega pouka, naj se naznanijo c. k. okrajnemu šolskemu svétu. — Kmetijstvo naj se poučuje po vseh šolah; učitelji dobé sicer le male nagrade za ta pouk, a učitelj naj dela tudi kaj iz ljubezni do stvari same in iz ljubezni do národa, kateri mu bode za ta pouk gotovo hvaležen. — Knjižnice se množé in uporabljajo; vsaka šola naj se naročí tudi na »Vrtec«. — Uradni spisi so bili pri vseh šolah redni. V glavni zapisnik naj se vpišejo tudi učenci v ponovljivi šoli; konci leta naj se v glavni zapisnik podpišejo tudi gg. kateheti. — Potem

gosp. predsednik prebere najvažnejše novejšje postave in ukaze, namreč: postavo o odpustu učencev iz šole z 2. maja 1883. l., ukaz slavn. ministerstva za uk in bogočastje z 22. junija 1885. l., št. 1857, dopis slavn. c. k. deželnega šolskega sveta z 8. avg. 1884. l., s katerim se določuje, da se v našem okraji prično počitnice s 15. dném julija, šola pa se ima začeti s 1. dném septembra; o času trgatve naj se dá 3 dni prosto, kar se pa mora o pravem času naznaniti c. k. okrajnem šolskem svétu; ukaz slavn. ministerstva z 23. junija 1885. l. o nastavljanji učiteljev (kjer naj se gleda tudi na нравno življenje učiteljevo). Gosp. nadzornik prebere tudi pismo c. k. okrajnega šolskega nadzornika gosp. Lapajne-ta, kateri se zahvaljuje za zaupnico, kojoj mu je izreklo za njegovo marljivo delovanje na pedagogičnem polji vlani učiteljstvo tega okraja. Pokaže nam tudi Pokorny-jev prirodoopis za meščanske šole; vsaka šola naročila se bode na to knjigo. Gosp. nadzornik oménja tudi »Imenika učiteljev in učiteljic«, ki ga je izdalo »Slovensko učiteljsko društvo« v Ljubljani, in katerega si je gotovo kupil vsakdo izmej učiteljstva. — Pri 5. točki dnevnega reda: O koncentraciji šolskega pouka na podlogi povoljno izbranega berila, odločil je žreb za poročevalca gosp. Grma iz Adlešič, gospdč. Kristino Železnik iz Dragatuša in gosp. Šesta iz Metlike. Vsi trije rešili so svojo nalogo prav zadovoljno. — Na to gosp. Rupnik poroča o stanji okrajne učiteljske knjižnice, pregleda in odobri se račun. Knjižnica bode se tudi vprihodnje naročevala na dosedanje časopise. Pri nasvetovanji novih knjig za knjižnico poudarja gosp. Šetina, da naj se nakupi posebno še kaj pedagogičnih knjig, katerih nam še zeló manjka. — Po vseh šolah naj se prihodnje leto rabijo še te knjige, kakor letos; na večrazrednicah (čveterorazrednicah) bode se rabilo »Prvo Berilo«, če bode odobreno. Knjižničnemu odboru izreka se zahvala za obilni trud, ta se enoglasno vnóvič voli. — V stalni odbor izvolijo se: gg. Rupnik, Šest, Šetina in Lokar. — V prihodnjo deželno učiteljsko konferencijo izvolita se gosp. Šest in gosp. Trošt. — Gosp. nadzornik zaključí konferencijo ob 12. uri, zahvaljuje se učiteljstvu za vestno zanimanje pri obravnavi, zahvali se c. k. okrajnemu glavarju, ki nas je počastil sè svojo nazočnostjo, ter s trikratnim »slava in živio-klicem« presvetlemu cesarju sklene zborovanje, in učiteljstvo navdušeno zapoje cesarsko pesem. Ko se še gosp. nadučitelj Šest v imenu učiteljstva zahvali gosp. nadzorniku, da je tako vrlo in nepristransko vodil zborovanje, razdelil nam je gosp. c. k. okrajni glavar potnino. Vkupni obed je bil v čitalnici, katerega sta se tudi udeležila gg. c. k. okrajni glavar in c. k. okrajni šolski nadzornik. Mej mnogimi napitnicami minol nam je le prekmalu čas, da smo se razšli vsak-sebi s presrčno željo, da bi se prihodnje leto zopet videli zdravi in veseli. Bog daj!

Z Notranjskega. Slovenska književnost se polagoma razvija in napreduje, to je vesela resnica, a da mi učitelji v prospéh te jako malo storimo, je tudi resnica, a — žalostna. Le oglejmo si nekatera društva! Pregledovaje letopis »Matice Slovenske« moram žalostno spoznati, kako malo se kranjski učitelji zanimajo za to društvo. Izmej učiteljev jih je kakih 9% in izmej učiteljic komaj 2% udov pri tem koristnem društvu. — Pri družbi sv. Mohora je nekoliko bolje, a ne dosti. Zakaj je li tako? Večina učiteljev bi se na to vprašanje izgovarjala s premajhno plačo. Ali je ta izgovor utemeljen, ali ne, ne zdi se mi potrebno odgovarjati. Za stvar unetega učitelja ne bode treba opominjati, nego vesel bode, da more s svojim doneskom »Matici Slovenski« pripomoči do večjih dohodkov in do večje veljave. So pa nekateri učitelji, posebno mlajši, o katerih bi trdil, da se jim letnina za literarna društva zdi nepotrebni troški. Oni živé nekatera leta po zrelostni preizkušnji nekako v medenih tednih. Prebiranje znanstvenih spisov, kakoršni so v družbinah knjigah »Matice Slovenske«, jim ne ugaja, saj so se dosti mučili v šoli s tako tvarino. Da bi pa samo zarad podpore bili udje, to se jim pa zdi nekoliko preveč. Marsikdo bi se pa izgovarjal s tem, da vse te knjige lahko bere v okrajni učiteljski knjižnici. To je res, a tako bi mi odgovarjali lahko tudi bralci lepoznavskih in političnih časopisov, češ: kaj bi se naročal na ta ali oni list, saj ga lahko berem v kakem bralnem društvu ali pri sosedu. Vender, ako bi vsi tako mislili in delali, potem kmalu zginejo društva in časopisi izpred našega obzorja. — Društvo »Glasbena Matica« izdaja muzikalije posvetne in cerkvene vsebine, zlagane od najboljših naših muzikalnih veščakov. Izmej naših učiteljev jih je saj nad 30% glasbeno izvežbanih in morebiti 20% take muzikalije, bodisi kot pevovodja ali orgljavaec potrebuje. In vender je morebiti komaj do 5% udov »Glasbene Matice« izmej kranjskega učiteljstva. Poznam pa učitelja, kateri, da si ni glasbeno izobražen, niti nima muzikalnega posluha, je vender ud »Glasbene Matice«, samo da jo podpira. — Kaj pa bi rekel o našem »Slovenskem učiteljskem društvu«? V zadnjem obćnem zboru je povedal tajnik, da ima društvo 141 udov. Izmej teh je morebiti 41 podpornih udov in učiteljev s Štajarskega in Primorskega, 100 udov pa je s kranjskega, to je slaba $\frac{1}{4}$ izmej vseh. Kje so pa ostale tri četrtine? Društvo ne more izpolnovati svoje naloge, to je izdavanje pedagogijskih in drugih knjig za naše šolstvo in učiteljstvo, če mu ne po-

moremo v večjem številu z letnim doneskom 1 gold. do boljših denarnih razmer. *) — (Večkrat se je slišalo, da naš šolski list »Učiteljski Tovariš« od učiteljev nima toliko podpore, da bi mogel s samimi doneski teh izhajati. Če je še temu tako, ne vem, a sramotno bi to bilo za nas, mej tem ko naši tovariši na Štajerskem svoj list izdajajo in vzdržujejo, da si jih je manj.**) — V vseh učiteljskih zborih se govori o nadaljnjem izobraževanju učiteljevem, v vseh šolskih listih ali pedagogijskih knjigah dobiš to točko razpravljeno, razjasnovano in priporočano, zakon sam pa še to celo zapoveduje, a vendar uspeha teh predavanj in razprav ni videti. Saj menda branje znanstvenih spisov v knjigah »Matice Slovenske« in pedagogijskih v »Učiteljskem Tovarišu« tudi nadaljni izomiki pripomore. Kaj pa, ali naročevanje muzikalij od naše »Glasb. Matice« ni za nadaljno izobraževanje? — Da ta društva, bodisi katero koli izmed naštetih, nimajo zaželenega uspeha, je tudi nekoliko krivda učiteljev, kateri jih ne podpiramo po svoji moči. Prereševati in kritikovati razne spise, to zna vsakdo (?), a duševno ali materijelno društvom pomagati do večjega razvoja, tega ne zna ali noče vsakdo. Želeti bi tedaj bilo, da bi se kranjski učitelji nekoliko bolj zanimali za ta društva, saj so nekatera nalašč za nas ustanovljena!

S Slapa v 18. dan avgusta t. l. Prav vesel in hvaležen sem slavnemu deželnemu odboru, da sem prišel tu sim v kmetijsko in sadjarsko šolo, kjer slišimo veliko prav zanimljivih nauk. Tu kažem »Poslovni red« kmetijskega tečaja za učitelje na Slapu t. l.: Zjutraj ob 5. do 7. ure imamo dejanske vaje, od 7. do $\frac{1}{2}$ 8. zajutrak in počitek, od $\frac{1}{2}$ 8. do 12. dopoldne predavanje, od 12. do 3. popoldne kosilo in počitek, od 3. do 5. predavanje, od 5. poljubno prosto, ali, če je potrebno, dejanske vaje. Ta »Poslovni red« se točno izvršuje. — Omenjam naj še, kako smo tu praznovali presvetlega cesarja rojstveni dan. Zjutraj smo šli v Vipavo, kjer je bila v ta spomin slovesna velika sv. maša. Opoludne smo domá na Slapu dobro kosili in pili tako imenovano »Cesarsko vino« (od 1883. l. ko so je presvetli cesar sami pohvalili). Pri napitnici Njih. Veličanstvu smo učitelji zapeli »cesarsko pesem«, potem pa smo se spominjali tudi še drugih svojih dobrotnikov, posebno tudi slavnega deželnega odbora, ki nam je pripomogel k tako potrebnemu pouku. — Želeti je, da bi se prihodnje leto še več ljudskih učiteljev vzprejelo v to koristno kmetijsko šolo.***)

Iz Ljubljane. Rojstveni dan Njih. Veličanstva presvetlega cesarja je v 18. dan preteč. m. je tudi slovensko učiteljstvo povsod spodobno praznovalo in navdušeno pelo:

„Trdno dajmo se skleniti:
Sloga pravo moč rodi;
Vse lahko nam bo storiti,
Ako združimo moči.
Brate vodi vez edina
Nas do cilja enega:
Živi cesar, domovina,
Večna bode Avstrija!“

— Kvadrovana pisalna tvarina se ne sme rabiti v šolah — tako veleval ukaz ministra za bogočastje in uk s 23. jul. 1885. l., št. 11853. Zaradi zdravja se tedaj prepoveduje rabiti v šolah kvadrovane računske ploščice, pisnice i. t. d. Ravnatelj in šolski voditelj naj tedaj v začetku šolskega leta ukrenejo in pazijo, da se bode po tem ukazu ravnalo.****)

— Družba sv. Cirila in Metoda užé deluje. Namen ji je, da vsestransko podpira in pospešuje slovensko šolstvo na katoliško-národni podlogi. V ta namen družba za slovenske otroke napravlja in vzdržuje šole in otroške vrtove ali pomaga napravljeni in vzdrževati jih, nastavlja učitelje, dovoljuje podpore in nagrade, izdaja primerne spise in knjige. Dobava denarnih pomočkov. Družbeni denarni pomočki so: a) Doneski družbenikov, b) darila in volila, c) z oblastvenim privoljenjem narejeni nabori, d) prihodki od napravljanih besed, zabavnih besed, zabavnih shodov, dramatičnih in drugih dopuščenih iger, beril in razlag. — Družbeniki: Družbeniki so: a) Pokrovitelji, ki plačajo jedenkrat za vselej 10 glđ., b) letniki, ki plačujejo po 10 kr. na

*) »Imenika šolskih oblastev, ljudskih šol, učiteljev in učiteljic na Kranjskem«, po katerem se je sploh popraševalo, bode društvu več kot polovico ostalo za nepotrebno šaro. *Uredn.*

**) Založnik »Učit. Tov.«, gospod tiskar Milic bode v novem letu povedal, koliko dolžnikov je v »Tov.« zapisniku, in: ali bode »Tov.« v takih okoliščinah še izhajal, ali znabiti po 25. letih ne več. *Uredn.*

***) Gosp. Ferd. Šarec ni prišel na Slapško šolo; tudi naj se popravi pomota, da je mej udeležniki gosp. Janko Nep. Jeglič (ne pa: Fran Jeglič). *Pis.*

****) Trgovska zbornica na Dunaji je v imenu trgovcev s papirjem naučno ministerstvo prosila, da naj bi ta ukaz veljal še-le prihodnje šolsko leto. *Uredn.*

leto in d) častni udje, katere po nasvetu družbenega vodstva izvoli velika skupščina zaradi njihovih zaslug za družbene namene. Družbenik sme biti vsakdo, moški, ženska ali pravna oseba, ki se oglasi, da će izpolnjevati družbene dolžnosti. Družbeno vodstvo jemlje te oglase na znanje in sme vzprejem odreči, ne da bi mu bilo treba povedati, zakaj. Družba je ustanovljena, kakor ji je najmanj 20 pod a), b) in c) omenjenih družbenikov pristopilo. Dokler se pravilno družbeno vodstvo ne izvoli, oskrbuje ustanovni odbor vsa družbena opravila.

— † Gospod Leopold vitez pl. Gariboldi, profesor na tukajšnjem c. k. izobraževališči za učitelje, c. k. okrajni šolski nadzornik in ud c. k. izpraševanjske komisije za splošne ljudske in meščanske šole, je 10. preteč. m. po dolgem bolehanji umrl. Ranjkega je učiteljstvo posebnó rado imelo kot vrlega okrajnega šolskega nadzornika.

— **Vabilo k občnim zborom „Národne Šole“, „društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam“ in „Slovenskega učiteljskega društva“**, ki bodo 9. in 10. sept. t. l. v Ljubljani v mestni dvorani, in sicer po tem le vzporedu: 1. V 9. dan sept. zvečer ob 6. uri bode zborovala »Národna Šola«. 2. V 10. dan t. m. bode ob 8. uri zjutraj pri sv. Jakobu sv. maša in potem ob 9. uri bode najpred zborovalo »vdovsko«, potem pa »Slovensko učiteljsko društvo«, kjer bode na vrsti: a) ogovor predsednikov; b) tajnikovo poročilo; c) blagajnikovo poročilo; d) razprava: kaj in kako bi društvo slovstveno delovalo? e) Posamezni nasvėti (kateri pa naj se do 8. sept. t. l. blagovolijo odboru naznati), f) volitev 9. udov v odbor; g) volitev treh pregledovalcev društvenih računov.

*Iz odborov „vdovskega“ in „učiteljskega društva“
in „Národne Šole.“*

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na enorazredni ljudski šoli na Breznici s 450 gold. letne plače in s stanovanjem zač., ali za trdno. Prošnje vzprejema c. k. okrajni šolski svet Radovljici do 20. sept. t. l. — Na bodoči dvorazredni ljudski šoli v Begunjah na Notranjskem služba drugega učitelja s 400 gold. letne plače, zač., ali za trdno. Prošnje vzprejema c. k. okrajni šolski svet v Logatcu do 8. sept. t. l. — Na enorazrednih ljudskih šolah v Hotiču, v Dolih in v Žalni za šolsko leto 1885/86. za trdno, ali začasno. Letne plače so: v Hotiču 400 gld., v Dolih 400 gold., v Žalni pa 450 gold. s stanovanjem. Prošnje vzprejema c. k. okrajni šolski svet v Litiji do 15. sept. t. l. — V Kočevskem okraji se bodo z začetkom šolskega leta 1885/86. te-le učiteljske službe za trdno, ali zač. oddale: 1. v Svetlem Potoku (Lichtenbach) s 400 gold. letne plače in s stanovanjem; 2. tretja učiteljska služba na razširjeni trirazrednici v Dobropolji s 400 gold. letne plače; 3. na enorazrednici v Velikih Poljanah s 400 gold. letne plače in s stanovanjem; 4. na enorazrednici v Dragi s 450 gold. letne plače in s stanovanjem; 5. na enorazrednici pri Sv. Gregorji s 450 gold. letne plače in s stanovanjem; 6. druga učiteljska služba na dvorazrednici v Loškem Potoku s 400 gold. letne plače. Prošnje vzprejema c. k. okrajni šolski svet v Kočevji do 15. sept. t. l. — Za trdno se bodo oddale učiteljske službe: na Oreheku in v Šent-Vidu nad Vipavo, vsako s 450 gld. letne plače; v Razdrtém in v Senožečah, vsaka s 400 gold. letne plače in s stanovanjem; v Slavini, v Šent-Petru, v Vremu in Ustji, vsaka s 400 gold. letne plače. V Šent-Vidu in v Senožečah so orglavci prvi; v Slavini, v Šent-Petru in v Vremu pa so učiteljice prve. Prošnje vzprejema c. k. okrajni šolski svet v Postojini do 1. sept. t. l. — Na bodoči dvorazrednici na Dobrovi (pri Ljubljani) dve učiteljski službi s 500 gold. in 450 gold. letne plače in s stanovanjem. Prošnje vzprejema c. k. šolski okraj okolice Ljubljanske v Ljubljani do konca avgusta t. l. (Zadnje razpise smo za poslednji list prepozno dobili. *Uredn.*)

Premene pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Za trdno so postavljeni gg.: Karol Benedik, zač. učitelj v Lidanah, Janez Pipan, zač. učitelj v Črnem Vrhú, Josip Windisch, zač. učitelj v Vrhovcu (Hohenegg), Jurij Erker, zač. učitelj v Morovecu, Josip Žirovnik, učitelj v Begunjah (kot nadučitelj na dvorazrednici), Tomo Petrovec, zač. učitelj v Čemšeniku, Gospdč. Marija Kavčič, učiteljica v Loškem Potoku, pride na čveterorazrednico v Stari Trg pri Ložu.